

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเลือกของเล่นของเด็กชายอายุ 5 ปี ที่พ่อมีบทบาททางเพศต่างกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นคู่ของพ่อและลูกชายอายุ 5 ปี ที่พ่อมีบทบาททางเพศต่างกัน จำนวน 108 คู่ กลุ่มตัวอย่างนี้เป็นพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชาย พ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ และพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง จำนวนกลุ่มตัวอย่างคู่ของพ่อและลูกชายแต่ละกลุ่มมีจำนวน 36 คู่ เก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามบทบาททางเพศของพ่อ โดยให้กลุ่มตัวอย่างของพ่อเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อจากนั้นสัมภาษณ์ลูกชายในการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อ หลังจากนั้นทำการทดสอบลูกชายในการเลือกของเล่น โดยให้เด็กทำแบบทดสอบการเลือกของเล่น ซึ่งเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยการทดสอบซ้ำ (test-retest method) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวนทางเดียว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ว่า บทบาททางเพศของพ่อที่ต่างกัน มีผลต่อบทบาททางเพศของลูกชาย โดยวัดได้จากคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชาย พบว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายมีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ และมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิงตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายจะเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ และมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิงตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายจะเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ และมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นการสนับสนุนสมมติฐานข้างต้น โดยพิจารณาจากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายของลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชาย ($\bar{X} = 18.69$) มีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ ($\bar{X} = 14.30$) และลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง ($\bar{X} = 11.72$) ตามลำดับ เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวในตารางที่ 7 พบว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศต่างกันมีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายมีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ ($F_{(2, 105)} = 4.39, P < .05$) และ มากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{(2, 105)} = 6.97, P < .05$) นอกจากนี้ยังพบว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่มีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{(2, 105)} = 2.58, P < .05$)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า การเรียนรู้บทบาททางเพศของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับครอบครัวและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่การปฏิบัติต่อเด็กหญิงแตกต่างจากเด็กชาย เช่น ในเรื่องการแต่งตัวให้เด็กหญิงพ่อแม่จะเน้นความพิถีพิถันมากกว่าเด็กชาย และพ่อแม่จะเล่นกับลูกผู้หญิงมีนวนกว่าลูกชาย ในขณะที่พ่อแม่จะชอบเล่นกับลูกชาย โดยใช้พละกำลังและโตดโผน (Huston, 1983 cited in Papalia & Olds, 1986) นอกจากนี้พ่อแม่ยังเตรียมการเลือกของเล่นและจัดห้องนอนให้เด็กที่แตกต่างกันตามลักษณะเพศของเด็กอีกด้วย เช่น พ่อแม่มักจัดตกแต่งห้องนอนเป็นสีชมพู รวมทั้งของเล่นที่พ่อแม่ซื้อให้กับเด็กหญิงส่วนใหญ่เป็นตุ๊กตา ในขณะที่พ่อแม่มักจัดตกแต่งห้องนอนเป็นสีฟ้าและของเล่นที่พ่อแม่ซื้อให้เด็กชายส่วนใหญ่เป็นเครื่องกล อุปกรณ์ทางกีฬา (Pomerleu et al., 1990) จากการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กหญิงและเด็กชายต่างกันเช่นนี้ ทำให้เด็กรับรู้ถึงความเป็นหญิง

และความเป็นชาย ซึ่งจะมีผลต่อการเลียนแบบบทบาททางเพศต่อไป การเลียนแบบ (identify) บทบาททางเพศของเด็กนั้นนับว่าเป็นการปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตน โดยเฉพาะเด็กในช่วงอายุ 5 ปีแรก ซึ่งเป็นวัยของการเลียนแบบพ่อแม่เพศเดียวกับตนและเป็นวัยของการพัฒนาบุคลิกภาพที่สมบูรณ์แบบ (Freud, 1965 อ้างถึงใน ศรีธัญย์ คำวิสุทธิ, 2525) การเลียนแบบส่วนใหญ่ มักจะเป็นการเลียนแบบพ่อหรือแม่ เด็กชายที่เลียนแบบพ่อมักจะมีลักษณะท่าทางเป็นผู้ชายทั้งในด้านความสนใจ การเล่น เสื้อผ้า ท่าทาง รวมทั้งทัศนคติ (จันทมาศ ชื่นบุญ, 2515) พ่อถือเป็นบุคคลคนแรกในครอบครัวที่จะหล่อหลอมลักษณะความเป็นชายให้กับลูกชายและพ่อยังเป็นต้นแบบของความเป็นชายได้ดีกว่าแม่อีกด้วย (Salkind, 1990) ดังที่ Biller (1981) กล่าวว่า พ่อมีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาบทบาททางเพศของลูกชายตั้งแต่ในวัยทารก การที่เด็กรับรู้ว่าเป็นผู้ชายและมีเพศเดียวกันกับพ่อจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กชายเลียนแบบพ่อมากกว่าแม่ นอกจากนี้การศึกษาของ Orlofsky (1979) พบว่า พฤติกรรมของพ่อจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบทบาททางเพศของลูกชายมากกว่าพฤติกรรมของแม่ ดังที่ Spence & Helmreich (1978) ศึกษา พบว่า เอกลักษณะบทบาททางเพศของพ่อมีความสัมพันธ์กับเอกลักษณะบทบาททางเพศของลูกชายอย่างเด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mussen & Rutherford (1963 cited in Grusec & Lytton, 1988) ที่ว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายจะพยายามเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ตามแบบพ่อของตนเองและพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายก็จะสนับสนุนให้ลูกชายของตนมีพฤติกรรมคล้ายตน เช่น เป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่น เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยของ Tauber (1979) ยังพบว่า พ่อที่มีลักษณะบทบาททางเพศแบบความเป็นชายจะสอนให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก เด็กก็จะจดจำพฤติกรรมของพ่อเมื่อเขาโตขึ้น ส่วนพ่อที่มีลักษณะบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง จะมีความสนใจในบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง เช่น ชอบทำกับข้าว ดูแลความเรียบร้อยในบ้าน และพ่อที่มีลักษณะบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ จะมีลักษณะอบอุ่น เป็นผู้นำ เห็นอกเห็นใจ จากการที่เด็กได้เห็นบทบาทและเฝ้ามองพฤติกรรมของพ่อนั้นเด็กก็จะนำไปเลียนแบบเมื่อเขาโตขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า พ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายการเล่นกับลูกส่วนใหญ่จะชอบใช้พลังกำลัง ชอบความเข้มแข็ง เป็นผู้นำ ของเล่นที่ลูกเลือกเล่นส่วนใหญ่จะเป็นของเล่นที่แสดงความเป็นชาย เช่น ปืน เป็นต้น ส่วนพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง การเล่นกับลูกจะเป็นลักษณะอบอุ่น ทุณฺณอม ของเล่นที่ลูกเลือกเล่นส่วนใหญ่จะเป็นของเล่นที่แสดงความเป็นหญิง เช่น ของเล่นชุดเครื่องครัว ชุดทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น ส่วนพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ของเล่นที่ลูกเลือกเล่น เล่นได้ทั้งของเล่นที่แสดงความเป็นชายและของเล่นที่แสดงความเป็นหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Turner & Gervi (1995)

ที่พบว่า การเล่นของเด็กชายมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของพ่อในลักษณะการเล่นและของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าแม่

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tauber (1979) และงานวิจัยของ Turner & Gervi (1995) แสดงว่า บทบาททางเพศของพ่อมีความสำคัญต่อบทบาททางเพศของลูกชายเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้มาจากการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะการเล่นของพ่อกับลูก การที่ลูกชายได้คลุกคลีอยู่กับพ่อของตนจะทำให้เด็กได้รู้จักการทำอะไรสนุก ๆ จากการเล่นแบบผู้ชายซึ่งต่างไปจากแม่ ทำให้เด็กหล่อหลอมพฤติกรรมลักษณะความเป็นชายขึ้นและเมื่อเขาโตขึ้นเขาก็อยากจะเลียนแบบพ่อของตนเอง (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2542) ยิ่งในปัจจุบันบทบาทของพ่อเริ่มมีความเท่าเทียมกับบทบาทของแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทำให้พ่อได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของตนมากขึ้น ทำให้เด็กได้ใกล้ชิดพ่อ และเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อมากขึ้น ซึ่ง Biller & Lamp (1981 อ้างถึงใน วรรณภา เพชรพันธุ์, 2534) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาลักษณะความเป็นชายของเด็กชายก็คือ การมีสัมพันธภาพที่อบอุ่นกับพ่อที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นชาย ซึ่งการเอาใจใส่ดูแลของพ่อที่มีเอกลักษณ์บทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายจะเอื้อต่อการพัฒนาบทบาทลักษณะความเป็นชายของเด็กชาย พ่อที่เอาใจใส่ลูกจะมีการให้รางวัลและชมเชยแก่ลูกชายซึ่งถือเป็นการเสริมแรงอย่างหนึ่งทำให้เด็กชายมีการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อยิ่งขึ้น ดังที่งานวิจัยของ Grieser (1972 อ้างถึงใน วรรณภา เพชรพันธุ์, 2534) พบว่า ไม่ว่าจะป็นลักษณะความเป็นชายของพ่อ หรือลักษณะความเป็นหญิงของแม่ก็ตาม ต่างก็มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการถอดแบบบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงของเด็กทั้งสิ้น ดังนั้นบทบาทของพ่อและแม่จึงถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการถอดแบบและเลียนแบบบทบาททางเพศของลูกในขั้นต้นของสังคม การเล่นของเด็กเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยสะท้อนบทบาททางเพศของเด็กโดยเด็กหญิงเล่นตุ๊กตา เด็กชายเล่น ไม้บล็อก เล่นรถ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากวัฒนธรรมและการอบรมเลี้ยงดูการเล่นตามเพศของเด็กอาจจะมาจากความจริงที่ว่า เด็กหญิงส่วนใหญ่จะดำเนินรอยตามแม่ ส่วนเด็กชายจะยึดถือพ่อเป็นแบบอย่าง (ศรัณย์ คำริสุข, 2525) ถ้าพ่อและแม่เป็นแม่พิมพ์ที่ดีเด็กก็จะถอดแบบพิมพ์นั้นมาเหมือนกับพ่อและแม่

นอกจากนี้การศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่มีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง ($F_{(2, 105)} = 2.58, P < .05$) สาเหตุเนื่องจากพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่จะมีลักษณะความเป็นชายสูงและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ซึ่ง Bem (1981) กล่าวว่า พ่อแม่ที่มีลักษณะบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็น

เป็นหญิงสูงทั้งคู่ จะมีความเอื้อต่อการเลี้ยงดูบุตรของตนได้ดี เนื่องจากพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่จะมีลักษณะอบอุ่น เป็นผู้นำ ในขณะที่เดียวกันก็มีความเห็นอกเห็นใจ การเล่นของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ส่วนใหญ่จะเล่นกับลูกด้วยความอบอุ่น การเลือกของเล่นของลูกชายจะเลือกเล่นของเล่นที่แสดงความเป็นชาย และของเล่นที่แสดงความเป็นหญิง (Tauber, 1979) แต่ผลการวิจัยนั้นพบว่า ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่จะเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง เนื่องจากการที่เด็กมีโอกาสได้เห็นบทบาทลักษณะความเป็นชายของพ่อในบทบาทความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ เช่น ลักษณะของการเป็นผู้นำ ความเข้มแข็ง ทำให้มีการเลียนแบบลักษณะความเป็นชายจากพ่อของตน (Freud, 1965) นอกจากนี้พ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่สามารถปรับตัวและมีความยืดหยุ่นในการเล่นกับบุตร กล่าวคือ พ่อจะเล่นกับลูกหญิงอย่างนุ่มนวล แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถเล่นกับลูกชายด้วยกิจกรรมที่ต้องใช้พลังกำลังกิจกรรมโลดโผน (Huston, 1983 cited in Papalia & Olds, 1986) ส่วนพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิงจะมีลักษณะความเป็นหญิงสูงด้านเดียว ทำให้พ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิงจึงมีการเล่นและมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างทนุถนอม มีความสนใจในบทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิง เช่น ชอบทำกับข้าว ทำความสะอาดบ้าน (Tauber, 1979) เมื่อเด็กเห็นบทบาทของพ่อในลักษณะความเป็นหญิง ทำให้เด็กมีการเลียนแบบพฤติกรรมจากพ่อของตน ทำให้ของเล่นที่เด็กเลือกเล่นส่วนใหญ่เป็นของเล่นที่เกี่ยวกับเครื่องครัว (Tauber, 1979) จากงานวิจัยของ Tauber ที่พบอย่างนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษา ดังนั้น ลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่จึงมีคะแนนการเลือกของเล่นที่แสดงความเป็นชายมากกว่าลูกชายของพ่อที่มีบทบาททางเพศแบบความเป็นหญิง